

Sytuacja ochrony przeciwpowodziowej na terenie gminy Zaleszany

1. Wały przeciwpowodziowe chronią nie tylko gminę Zaleszany ale także pośrednio gminę Gorzyce, która jest niżej położona i otoczona z trzech stron rzekami Wisłą, Sanem i Łęgiem.
Lewostronny wał na rzece San liczy 16,3 km (4+600 - 20+900). Odcinek 16,3 km obsługuje Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Inspektorat w Nisku.
W wale znajduje się kilka śluz, z których tylko jedna jest czynna tzw. „Rynsztok” w m. Skowierzyn gdzie łączy się starorzecze z rzeką San. Pozostałe są zainfowane lub zamurowane (Skowierzyn - na „Podgorzelni” i na tzw. „Rynsztoku”, Dzierdziówka - przy moście drogowym na rzece San, w Majdanie Zbydniowskim - na wysokości szkoły, w Wólce Turebskiej oraz Pilchowie).
Prawostronny wał na rzece Łęg liczy 3,8 km (7+200 - 11+000 km) i obsługuje go Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Inspektorat w Tarnobrzegu.
W wale znajdują się 3 czynne śluzy (w m. Kępie Zaleszańskie gdzie wpada rzeka Osa i za mostem drogowym oraz jedna w m. Kotowa Wola).
Prawostronny wał na rzece Osa liczy 1320 mb przy jej ujściu do rzeki Łęg (0+000- 1+320). Obsługuje go Inspektorat PZMiUW w Nisku.
Corocznie koszone są wały przeciwpowodziowe rzeki San, Łęg i Osa.
2. W 2011 roku Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie doraźnie uszczelnił przesłoną z gruntobetonu prawy wał rzeki Łęg od Przybyłowa za most drogowy w Kępie Zaleszańskim. W okresie zimowym na przełomie 2013-2014 roku rozpoczęły się prace nad rozbudową istniejącego obwałowania rzeki Łęg na terenie gmin Gorzyce i Zaleszany tj. zadania pn. „Łęg III - rozbudowa lewego wału rzeki Łęg w km 5+000-7+580 na dł. 2,58 km oraz prawego wału w km 5+200-11+000 na dł. 5,80 km na terenie gm. Gorzyce i Zaleszany”. Obecnie wykarczowano drzewa rosnące w pobliżu wału i trwają ziemne prace przygotowawcze. Rozbudowa przewiduje na długości prawie 6 km prawego korpusu wału wykonanie przeciwfiltracyjnego zabezpieczenia podłoża w głąb na kilka metrów, podwyższenie i poszerzenie wałów, wykonanie dróg powodziowych, ramp wałowych oraz przebudowa istniejącej śluzy wałowej przy ujściu rzeki Osa oraz dwóch następnych (przy drodze powiatowej w Kępie Zaleszańskim i Kotowej Woli). Na postawione przed wykonawcą zadania potrzebne będzie ponad 69 000 m³ ziemi. Prace wzdłuż rzeki Łęg mają potrwać do 28 października 2015 roku.
3. Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie ma opracowaną dokumentację na wykonanie zadania pn. „Ochrona przed powodzią rzeki Osa w km. 0+000-10+900 na terenie miejscowości: Kępie Zaleszańskie, Kotowa Wola, Obojna gmina Zaleszany, Jamnica, gm. Grębów woj. podkarpackie”. Obecnie trwają prace nad uzyskaniem pozwolenia na budowę. Złożono

wniosek o wydanie decyzji środowiskowej i trwają czynności nad uzupełnieniem raportu środowiskowego. Z powodu przeciągających się czynności administracyjnych trudno jest określić czas realizacji inwestycji. W ciągu ostatnich dwóch lat udało się odbudować kilka odcinków dróg biegnących w pobliżu koryta rzeki Osa.

W roku ubiegłym wystosowałem do Dyrektora PZMiUW w Rzeszowie oraz innych instytucji oraz osób zaufania publicznego kilka pism w zakresie zintensyfikowania działań w celu przyspieszenia realizacji zaplanowanego zadania. Po moich interwencjach zorganizowano w PZMiUW w Rzeszowie Radę Techniczną, dzięki której może uda się sprostać wymaganiom RDOŚ w Rzeszowie. Dla powyższego został zmniejszony znacznie zakres rzeczowy zadania. Zrezygnowano m.in. z odmulenia rzeki Osa oraz budowy dwóch polderów suchych zalewowych z mobilnymi przepompowniami.

Pismem z dnia 4 marca br. Dyrektor PZMiUW w Rzeszowie poinformował mnie, że zgłoszone przedmiotowe zadanie znalazło się w projekcie ogólnopolskim *Planu rzeczowo-finansowego programu na 2014 r.* a następnie na posiedzeniu *Komitetu Sterującego* w styczniu br. zostało ono z niego wycofane.

Na Radzie Technicznej poruszana była również potrzeba odbudowania zasypanej śluzy wałowej w Jamnicy, przez którą woda spływająca z terenu gminy Grębów nie zatapiała by terenów gminy Zaleszany, a kierowana by była bezpośrednio do rzeki Łęg, jak to było przez wiele dotychczasowych lat. Po moich interwencjach w tej sprawie uzyskałem informację, że odbudowa śluzy nie może być zrealizowana łącznie z zadaniem ochrony przed powodzią rzeki Osa. Przedstawiono stanowisko, że śluza w Jamnicy może być odbudowana jedynie w powiązaniu z odmuleniem rzeki Łęg od jej ujścia tj. ok. 14 km. Zadanie to jest zgłoszone do Master Planów pn. „Łęg V - rozbudowa lewego wału rzeki Łęg w km 7+580-21+076 na terenie Gm. Gorzyce, Grębów oraz rozbudowa prawego wału rzeki w km 11+000-19+454 na terenie Gm. Zaleszany, Grębów”.

Według posiadanej wiedzy wynikającej z kilkunastoletniej obserwacji zagrożenia powodziowego od rzeki Osa, a także jej dorzecza, ze szczególnym uwzględnieniem dorzecza z terenów gminy Grębów w dalszym ciągu twierdzą, że odbudowa przedmiotowej śluzy wałowej ma bardzo duże znaczenie dla bezpieczeństwa przeciwpowodziowego nie tylko gminy Zaleszany, a także gminy Gorzyce. Odbudowa śluzy na pewno pozwoli uregulować stosunki wodne wód napływających z terenu gminy Grębów i skróci ich zrzut do rzeki Łęg o ok. 8 km i nie będzie powodować podwyższania i tak wysokiego stanu wód gruntowych w miejscowościach Kotowa Wola i Kępie Zaleszańskie.

4. Na lewym wale rzeki San od Wrzaw do mostu drogowego w Skowierzynie-Radomyślu w okresie zimowym rozpoczęły się prace związane z jego rozbudową. Rozpoczęto realizację zadania pn. „San II – rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie lewego wału rzeki San w km 4+438 – 9+390, na długości 4,952 km, na terenie gminy Zaleszany”. Rozbudowa lewego wału planowana jest na długości około 5 km, zostanie on podwyższony i poszerzony oraz uszczelniony przesłoną przeciwfiltracyjną w głąb na kilka metrów, zostaną przebudowane też rampy wałowe. Wzdłuż wału

pojawiają się nowe drogi powodziowe oraz zamykane szlabany. Projekt obejmuje przebudowę śluzy wałowej (Rynsztok), rozebrane zostaną również stare i nieczynne śluzy. Zakończenie tej inwestycji zaplanowano na 20 maja 2015 roku. Na rozbudowę wału na rzece San wykorzystane ma być prawie 132 500 m³ gruntu. Obecnie wykarczowano drzewa rosnące w pobliżu wału i trwają prace ziemne przygotowujące do wykonania przesłony z gruntobetonu w głąb tuż obok podstawy wału.

5. Do modernizacji prawego wału rzeki Wisła przygotowuje się PZMiUW. Trwają obecnie prace projektowe do zadania pn. „Wisła Etap2 – Przebudowa prawego wału Wisły na odcinku od Sandomierza do granicy z woj. lubelskim na dł. 14,5 km”.
6. Ze względu na przedłużające się działania administracyjne przy planowanych projektach oraz zakres rzeczowy planowanych robót są to przedsięwzięcia nie w pełni zadowalające - nie likwidujące realnego zagrożenia. Powódź w miesiącach maj i czerwiec 2010 roku pokazała faktyczny stan wałów przeciwpowodziowych. Dalszej modernizacji wymaga pozostały odcinek lewego wału rzeki San do granicy z miastem Stalowa Wola.
7. Na terenie gminy Zaleszany rozpropagowano składanie wniosków o wycinkę drzew i krzewów wśród właścicieli działek w międzywalu rzeki San. Przez cały czas udzielane są informacje, po przez kontakt osobisty lub przez telefon, osobom mającym grunty na terenie naszej gminy.

Dużo jest wycinanych drzew rosnących do 10 lat, ponieważ można je legalnie wycinać bez żadnych pisemnych zezwoleń administracyjnych.

Przygotowywane są także wnioski przez pracownika tut. Urzędu do RZGW w Krakowie w zakresie wycinki drzew w imieniu właścicieli gruntów położonych w międzywalu.

Cała procedura związana z wycinką drzew w międzywalu poprzez RZGW w Krakowie trwa ok. jednego roku. Spowodowane jest to uciążliwą procedurą uzgadniania wycinki drzew z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Sytuacja zadrzewień na terenie międzywala rzeki Łęg na terenie naszej gminy przedstawia się korzystnie.

Sprzęt przeciwpowodziowy znajduje się w magazynie przeciwpowodziowym w Majdanie Zbydniowskim, w jednostkach OSP oraz w nowo utworzonym magazynie OC w Zaleszanach. Stan najważniejszego sprzętu p.pow. przedstawia się następująco:

- 1) 38 300 worków przeciwpowodziowych,
- 2) 90 m rękawów przeciwpowodziowych z powłoką z tkaniny polipropylenowej do napełniania wodą (9 kpl. dł. 10 m, szer. 100 cm i wys. 40 cm)
- 3) 700 m² geowłókniny,
- 4) 700 m² folii,
- 5) 665 pochodni parafinowych,
- 6) 166 łopat,
- 7) łódź 6 os. z silnikiem zaburtowym – OSP Zaleszany,
- 8) łódź 6 os. płaskodenna, aluminiowa z silnikiem zaburtowym – OSP Kotowa Wola,
- 9) ponton „Orka” 4 os. – magazyn OC,
- 10) 38 kapoków,

- 11) 11 kół ratunkowych,
- 12) 9 rzutek ratowniczych,
- 13) 66 par woderów,
- 14) 17 linek asekuracyjnych,
- 15) 67 laterek akumulatorowych i bateryjnych.

W roku ubiegłym oprócz rękawów przeciwpowodziowych zakupiono również sprzęt kwatermistrzowski dla zabezpieczenia potrzeb ratowników: butla gazowa 11 kg, taboret gazowy, piecyk gazowy, dwa garnki (44,5 i 24 l) oraz 4 termosy po 9,5 l.

8. Działania ratownicze pod względem zabezpieczenia wałów przeciwpowodziowych realizowane są głównie przy pomocy druhów z Ochotniczych Straży Pożarnych, strażaków Państwowej Straży Pożarnej, miejscowych przedsiębiorców i okolicznej ludności. W razie niewystarczających sił można wystąpić z prośbą o pomoc do Starosty, Wojewody jak i Wojska zachowując drogę służbową.

W dniu 29 czerwca 2013 r. zostało przeprowadzone gminne ćwiczenie zgrywające na obiektach Oczyszczalni Ścieków w Kępie Zaleszańskim pt. **„Doskonalenie współdziałania i współpracy jednostek organizacyjnych biorących udział w sytuacji wystąpienia zagrożenia powodziowego - Kępie Zaleszańskie 2013”**. Inicjatorem tego szkolenia był Pan Arkadiusz Perła zajmujący się w tut. Urzędzie m. in. ochroną przeciwpowodziową i zarządzaniem kryzysowym.

Przy nieocenionej pomocy Komendanta Gminnego Ochrony Przeciwpowodziowej Pana Adama Machaja udało nam się zaprosić do naszej „Małej Ojczyzny” specjalistę - teoretyka i PRAKTYKA Pana młodszego brygadiera Mariusza Goclona z Ośrodka Szkolenia strażaków z Niska. Pan Mariusz bez zbędnych pytań zgodził się szkolić naszych druhów w zakresie właściwego zabezpieczania przed zagrożeniem powodziowym jakie nam zagraża od okolicznych rzek tj. Wisły, Sanu, Łęgu i coraz częściej „kąsającej” nas rzeki Osa i rzeki Jamnica. W ćwiczeniu brał czynny udział również Prezes Zarządu Gminnego ZOSP druh Tadeusz Mróz.

Gospodarzami byli oczywiście druhowie z Kępie Zaleszańskiego wspierani przez sąsiadów z „za miedzy” tj. z Zaleszan. W ćwiczeniach, szkoleniu teoretycznym i praktycznym wzięli udział druhowie OSP z terenu gminy Zaleszany:

- OSP Dzierdziówka (dotarli własnymi siłami ponieważ nie posiadają samochodu);
- OSP Kępie Zaleszańskie;
- OSP Kotowa Wola;
- OSP Motycze Szlacheckie;
- OSP Obojna;
- OSP Pilchów;
- OSP Skowierzyn;
- OSP Turbia;
- OSP Zaleszany;
- OSP Zbydniów

oraz zaszczycili nas udziałem strażacy zawodowi z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej ze Stalowej Woli, którzy wspólnie szkolili się i z „zacięciem” układali worki z piaskiem. W szkoleniu brało udział ponad 50 osób.

Szkoda, że zabrakło druhów z Majdanu Zbydniowskiego, z miejscowości, która w 100% jest

zagrożona powodzią.

Tuż po godzinie 10 w sobotni słoneczny, nie za gorący dzień rozpoczęły się zmagania uczestników ćwiczeń z przekazywaną teorią, a później tonami przerzucanego piasku.

Po godzinnym omówieniu sytuacji powodziowej gminy Zaleszany, lokalizacji wałów p.pow. śluz wałowych i najbardziej zagrożonych miejsc przez Pana Arkadiusza Perłę, przez kolejne 2 godziny szkolił obecnych na sali posiedzeń UG Pan mł. bryg. Mariusz Golon. Ciekawą teorię wzbogacał swoimi praktycznymi wnioskami jakie posiadał podczas licznych akcji przeciwpowodziowych w jakich brał udział na terenie Polski.

Po szkoleniu w zwartej kolumnie uczestnicy ćwiczeń udali się na teren Oczyszczalni Ścieków w Kępiu Zaleszańskim, którą udostępnił nam Dyrektor Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Zaleszanych z/s w Dzierdźówce Pan Rafał Lechoszest.

Po przybyciu na uczestników czekała „góra piachu” i około 1000 worków do zaworkowania.

Przystąpiono do ćwiczenia zaplanowanych epizodów:

- uszczelnianie przecieków wału przeciwpowodziowego;
- zabezpieczanie studzienki kanalizacyjnej przed napływem wody lub przed wypływem wody z kanalizacji tzw. „wybiciem”;
- ochroną budynków, terenów poprzez układanie wału z worków z piaskiem;
- zabezpieczanie budynków, terenów poprzez układanie rękawów wodnych;
- zabezpieczanie tzw. „gejzerów” tzn. wypłukiwania piasku podczas podsiąków przy wałach przeciwpowodziowych.

Po mozolnej pracy nadszedł przed godziną 17 upragniony koniec po przerzuceniu ok. tysiąca worków z piaskiem. Pan mł. bryg. Mariusz Golon niespodziewanym „chrztem wody” zakończył ćwiczenia.

Dziękując wszystkim za udział w tym po raz pierwszy zorganizowanym szkoleniu i wspólnymi ćwiczeniami liczę, że zdobyta wiedza przez tą grupę pozwoli przy ewentualnych przyszłych działaniach ratowniczych przekazać ją innym osobom biorącym przy działaniach zabezpieczających przed powodzią aby robić to „dokładnie - raz a dobrze”.

WÓJT
Andrzej Karoś